

VVC vzw

Document

085

30/06/2010

VVC-REACTIE OP HET CULTUURFORUM JUNI 2010

De VVC feliciteert de minister van Cultuur met haar ambities om van Vlaanderen een culturele topregio te maken tegen 2020. Cultuur verdient een plaats in het toekomstplan 2020 "Vlaanderen in Actie" van de Vlaamse regering. We waarderen bijgevolg het initiatief van de minister van cultuur om vanuit de sector zelf een toekomstvisie uit te tekenen. In opdracht van de minister leverden zeven ateliers, samengesteld uit deskundigen uit het veld, de afgelopen maanden hard werk om op korte termijn lange termijnvisies te formuleren. Geen sinecure, chapeau voor dit werk.

Tijdens het Cultuurforum op 7 juni kregen 500 cultuurprofessionals de kans om feedback te geven op de 'doorbraken' en doelstellingen. De verdienste van dit forum is dat heel wat bestaande toekomstideeën en - voorstellen naar boven kwamen en gebundeld werden over de sectoren heen. Daarnaast zagen enkele nieuwe ideeën en voorstellen het levenslicht. De '**transversaliteit**' die uit de teksten sterk naar voor kwam, kreeg zijn weerslag in het forum waarin cultuurprofessionals uit de diverse sectoren met elkaar het gesprek aangingen over 'grote' thema's als **eco-cultuur, competenties, cultuurmanagement en economie, e-cultuur, diversiteit en participatie en internationaal cultuurbeleid**. Samenwerking was een rode draad doorheen heel wat hoofdstukken.

We hopen dan ook dat de kracht en inspiratie van dit forum niet uitdoven. Het werk is wat ons betreft niet af. Dat verklaarde de minister zelf in de slottoespraak op het cultuurforum: "*Binnen ViA moeten we onze doorbraken toetsen, opvolgen en koppelen aan acties. **Ons werk is dus lang niet af.** Ik nodig u nu al uit om over een jaar een stand van zaken te bespreken.*"

Na de mooie en dure woorden is het dus **tijd voor actie**. Geen woorden, maar daden. Graag, maar hoe? We betreuren dat de minister niet dieper inging op het 'vervolgtraject'. **Welke initiatieven zal de minister nemen? Welke verwachtingen heeft de minister t.a.v. de sector?** Is er een stappenplan? Komen er jaarlijkse **prioriteiten**? Hoe verloopt de integratie met ViA ? We kijken nu al uit naar de beleidsbrief van de minister voor 2011. Misschien vinden we daarin keuzes, prioriteiten of eerste concrete stappen richting 2020?

Vanuit de VVC en vanuit de cultuur- en gemeenschapscentra willen we alvast de uitdaging aangaan om in de komende maanden globale ideeën en doorbraken te vertalen en te concretiseren. We geven alvast **enkele belangrijke aandachtspunten** mee.

In de afsluitende toespraak verwijst de minister heel terecht naar het lokaal niveau als belangrijke partner en naar het decreet lokaal cultuurbeleid met zijn vele hefbomen waardoor je burgers mede - eigenaar kunt maken van hun eigen cultuurbeleid. Hierin spelen cultuurcentra én gemeenschapscentra een belangrijke rol. Zij zijn de door de minister geciteerde **knooppunten** waarin diverse vormen van cultureel werk samenkomen: van de presentatie van artistieke producten over de kunsteducatieve werking naar jongeren en volwassenen, de sociaal-artistieke en educatieve processen tot de actieve ondersteuning van het lokaal, sociaal-cultureel verenigingsleven en de amateurkunsten. Daarom werken we als **actiepunt** ook vanuit de VVC - in de mate van het mogelijke - mee aan **initiatieven die deze brede werking voeding geven**, bvb. de studiedag 'Amateurkunsten in huis' vanuit het Forum voor Amateurkunsten; het debat over de creatie en spreiding;...

De minister merkt terecht op dat keuzes maken goede en actuele informatie veronderstelt. De werking van de cultuurcentra wordt door de administratie (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen) op een goede manier in kaart gebracht. Een concreet actiepunt is dit ook te doen voor de gemeenschapscentra die lokaal uitermate belangrijk - maar minder zichtbaar - werk verrichten. Op basis van deze **registratie** zal duidelijk worden welke positie deze **gemeenschapscentra** in het Vlaamse culturele veld innemen. De laatste jaren zijn ze o.a. door gebrek aan registratie en monitoring vanuit de Vlaamse overheid wat op de achtergrond verdwenen. De gemeenschapscentra hebben sinds 2001 hun werking en rol creatief herdacht. Hoe kunnen we deze mozaïek aan diverse werkingen die de humuslaag van het cultuurbeleid vormen, kwantitatief en kwalitatief in beeld brengen? Een ander concreet voorbeeld. Wanneer wij op basis van de registratiegegevens van de cultuurcentra uitspraken doen over de gevolgen van de invoering van de maximumfactuur in het basisonderwijs, moeten we zeer voorzichtig zijn omdat we op geen enkel zicht hebben op de scholenwerking van de gemeenschapscentra.

Nu we bij het onderwijs beland zijn: we onderschrijven ten volle uw oproep om een duurzame en **structurele band tussen de culturele sector en het onderwijs** te realiseren. De cultuurcentra en gemeenschapscentra werken reeds sinds hun ontstaan samen met het onderwijs. Uit deze samenwerking groeit jaarlijks een aanbod naar de scholen toe, dat kunst- en cultuurbeleving van leerlingen stimuleert op verschillende manieren: kijken naar kunst (voorstellingen en tentoonstellingen), maar ook leren begrijpen en appreciëren van kunst (educatieve workshops). Het rapport Bamford, experimenten van 'brede school' en de hervormingen in het DKO zijn uitdagingen voor de (educatieve) kunst- en cultuursector. Een belangrijk actiepunt zien we in het **actualiseren van de opdrachten van de cultuurcentra en gemeenschapscentra naar het onderwijs** toe. Naast een inhoudelijk debat over een vernieuwde aanpak, is er ook nood aan een debat over de verantwoordelijkheden en draagkracht. Deze 'opdrachten' naar de scholen toe hebben de centra steeds spontaan en van nature op zich genomen. Gemeenten investeren bijgevolg stevig in dit onderdeel van de programmatie. Hogere uitkoopsommen voor jeugdvoorstellingen, de maximumfactuur in het basisonderwijs, het busvervoer, lage ticketprijzen,... zetten de schoolprogrammatie van de centra de laatste jaren echter onder druk. **Een transversale aanpak tussen creatie, spreiding en het onderwijs** dringt zich op om deze samenwerking leefbaar te houden en te verdiepen. De **eindtermen in het onderwijs kunnen verfijnd** worden en zijn een sleutel in het zichtbaar maken van een natuurlijke band waarvoor ook expliciet middelen vrijgemaakt worden vanuit beide beleidsdomeinen.

Als het over cultuurparticipatie van **kinderen en jongeren** gaat, denken we uiteraard niet alleen aan het onderwijs als partner. In de toekomstnota's van het cultuurforum kwamen kinderen en jongeren - onze toekomst, toch? - nog te weinig aan bod. Krijgen kinderen en jongeren voldoende kansen om te proeven, te genieten en te participeren aan cultuur? Het aanbod is immens, dat is waar, maar er is nog veel versnippering. Op het terrein zijn tal van organisaties actief: kinderkunsten, kunsteducatieve organisaties, gezelschappen, jeugdcentra, bibliotheken, cultuurcentra, gemeenschapscentra, musea, deeltijds kunstonderwijs, jeugdhuizen, jeugdwerkorganisaties, amateurkunsten,... De vrije tijd van kinderen en jongeren is snel gevuld met allerlei activiteiten. Cultuurparticipatie mag zeker geen dwingend gegeven zijn. Wel is het belangrijk om samen met alle partners **een klimaat te creëren waarin kinderen en jongeren de kans krijgen om zich creatief en cultureel te ontplooien**. Er zijn al tal van goede stappen gezet, maar een actiepunt is om nog meer praktijken en methodieken zichtbaar te maken, expertise uit te wisselen en samen te werken over sectoren heen.

Wat duurzaam beleid betreft, blijft de **relatie tussen creatie, spreiding en publiek** een belangrijke Vlaamse evenwichtsoefening die uitmondt in lokaal maatwerk, in goede contacten tussen de gezelschappen en programmatoren van cultuurcentra en in een gezamenlijke communicatiestrategie. Cultuurcentra zien heel wat **uitdagingen** tegemoet **inzake programmatie en communicatie van de podiumkunsten**, maar moeten hiertoe de ruimte en mogelijkheden krijgen. Naast financiële ondersteuning voor de creatie van producties zijn immers ook middelen voor spreiding noodzakelijk. Spreiding is essentieel voor een stevig kunstenbeleid én voor een geloofwaardig participatiebeleid. Onderzoek wees ons immers op de 30km (vaak zelfs 10km)-zone voor cultuurparticipatie of vrijetijdsbeleving. Een goed doordachte koppeling tussen productie en spreiding over de verschillende decreten heen is bijgevolg aan de orde. Samenwerking, circuits, innovatieve spreidingsformats, lange termijn relaties,... zijn voer voor debat voor cultuurcentra én makers. Daarnaast ervaren cultuurcentra - en niet in het minst ook uit de categorie A - moeilijkheden om grote producties te plaatsen en om **internationale producties** naar Vlaanderen te halen, niet enkel door hoge uitkoopsommen (en bijkomende lasten als bedrijfsvoorheffing buitenlandse artiesten,...), maar ook omwille van het ontbreken van automatische trekken in de zalen. Ondanks het voorrecht van de podiumkunsten bij de meeste cultuurcentra, zien een aantal cultuurcentra ook uitdagingen op het vlak van **beeldende en audiovisuele kunsten**. Hoewel de infrastructuur dikwijls parten speelt, bouwen een aantal centra - en steeds meer - een werking uit, zeker op die plekken waar er weinig andere actoren zijn. De filmprogrammatie staat voor uitdagingen met de digitalisering, het downloadgedrag via internet, ...

Om nog even door te gaan op het **publiek**. Cultuurcentra en gemeenschapscentra zijn belangrijke publieksbemiddelaars. Doelgroepenwerking, verenigingsverbredende werking, kortingenbeleid, vrijetijdspassen, faciliterende kaders voor senioren, families, jeugd, allochtonen, kansarmen, anders-validen,... zijn de praxis van elke dag. Niet enkel het 'passief' kunnen deelnemen aan het aanbod, maar ook **actieve participatie** in tal van projecten, sociaal-artistieke processen,.. zorgen voor een grote betrokkenheid van publiek, van burgers. Op het terrein gebeurt al heel wat in samenwerking met de welzijnssectoren, maar een transversale aanpak op beleidsniveau kan deze werking ondersteunen en versterken.

De rol van de **media** werd wat te weinig in de verf gezet in de teksten van het cultuurforum. Dan doelen we niet enkel op de openbare omroep, maar ook de regionale zenders, de kranten, gespecialiseerde tijdschriften, weekbladen en steeds meer: **online cultuur- en**

recensieplatformen, sociale media, **culturblogs**,... (Cultuur-)journalisten, recensenten, kunstcritici en allerlei opiniemakers hebben een verantwoordelijkheid in het mee creëren van een positief klimaat voor kunst en cultuur. In een periode waarin de geschreven pers het moeilijk heeft is een signaal vanuit cultuur broodnodig. Publieke opinie vormen, spreken en schrijven over kunst en cultuur,... het kan en mag niet verloren gaan. Actiepunt is om verder bruggen te slaan tussen cultuur en media. Daarnaast is het ontzettend belangrijk om de mogelijkheden van digitalisering (archiveren en actualiseren) te exploreren.

Internationaal cultuurbeleid in de lokale context is een moeilijke combinatie. Lokale besturen zijn meestal niet overtuigd van het belang van internationale contacten. Een actiepunt ligt hier voor de hand: aandacht voor een internationale werking in het decreet lokaal cultuurbeleid. Mogelijkheden - hoe beperkt ook - voor **buitenlandse prospectie en internationale programmering** zijn nodig willen we mee vorm kunnen geven aan een Vlaanderen met een open blik op een wereld in verandering. Bijvoorbeeld: Toernee Mondial is een overleg van een 20-tal cultuurcentra om buitenlandse producties wereldmuziek en humor naar Vlaanderen te brengen en tournées te plannen. Ook individuele centra zorgen voor het 'importeren' van internationale producties, om maar enkele voorbeelden te geven: contacten wereldmuziek van CC Leopoldsburg, krokusfestival van CC Hasselt, dans in Kortrijk, internationale (project-)werking van GC De Zeyp, december dance in Brugge, virusfestival in CC Roeselare, de beeldende kunst werking in CC Strombeek en CC Mechelen,... Anderzijds kunnen zij via hun contacten met programmatoren in het buitenland ook zorgen voor promotie of export van binnenlandse producties. Prospecties en goede contacten in het buitenland zijn daarbij noodzakelijk om de vinger aan de pols te houden. Daarnaast zijn ook **ervaringsuitwisselingen** met buitenlandse collega's essentieel. In het bestaande **Europees Netwerk Culturele Centra (ENCC)** loopt er een project waarin personeelsleden van de centra stage kunnen lopen in een centrum in een ander Europees land. We plannen ook expertgroepen waar medewerkers expertise kunnen uitwisselen over bepaalde aspecten van de werking. In de loop van volgend werkjaar zal een groep opgestart worden rond theater en gehandicapten en een groep rond sociaal-artistieke projecten. Vanuit de VVC willen we de leden stimuleren hieraan actief deel te nemen.

In 2012 zal de eerste generatie cultuurcentra 40 jaar oud (jong) zijn. Dit betekent dat heel wat van onze **infrastructuur** niet meer voldoet aan de hedendaagse normen zeker niet wat duurzaamheid en ecologie betreft. We moeten dringend werk maken van een grondige en verantwoorde renovatie van de oudere gebouwen. Dit is uiteraard een verantwoordelijkheid van de lokale besturen, maar een stimulans vanuit de Vlaamse overheid zou ten zeerste welkom zijn. De minister spreekt over het Foci - reglement waarin eco - criteria zullen worden opgenomen. Jammer genoeg geldt dit reglement niet voor infrastructuur van de lokale overheden. Kan het ter beschikking stellen van groene audits als actiepunt een eerste stap zijn voor het oprichten van een duurzaam infrastructuurfonds?

Het is duidelijk dat cultuurcentra en gemeenschapscentra lokale en regionale draaischijven zijn op diverse vlakken. De kruisbestuiving en het hefboomeffect dat deze centra realiseren is immens. De verantwoordelijkheid die de centra dragen is dat bijgevolg eens te meer. De **professionalisering** is al lang ingezet, maar is er blijvend aandacht nodig voor het bijschaven en honoreren van de competenties van directies, staf, administratief en technische personeel van deze centra. Cultuur- en gemeenschapscentra opereren in een veranderende samenleving die van haar personeelsleden flexibiliteit en multi-inzetbaarheid vraagt. **Nieuwe functieprofielen en gevraagde competenties** dienen zich aan: communicatiemedewerkers, gemeenschapsvorming, procesbegeleiders, kunsteducatieve, sociaal-artistieke en

participatiemedewerkers, kennis van het kunstenveld, netwerking, managementvaardigheden, zakelijke aspecten,... Een actiepuntenpunt is deze centra ondersteunen in het ontwikkelen en exploreren van nieuwe competenties, bijscholing en een aangepast managementbeleid. Wat het technisch personeel betreft, heeft de VVC samen met diverse partners al stappen gezet voor de erkenning van eerder verworven competenties.

Tot zover onze eerste reflecties. De VVC wil graag in de komende maanden het gesprek aangaan met de minister, kabinet en administratie, maar ook met alle diverse betrokken partners en organisaties in het veld. Een gedragen toekomstbeleid kan immers maar tot stand komen als we met elkaar in dialoog blijven gaan en samen aan de kar trekken.

De raad van bestuur van de VVC
Juni 2010

De Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra vzw (VVC) is de ledenvereniging van cultuurcentra en gemeenschapscentra in Vlaanderen en Brussel en erkend door de Vlaamse overheid. Ze treedt op als spreekbuis t.a.v. de diverse overheden en andere organisaties. De VVC behartigt de zakelijke en inhoudelijke belangen van de leden via beleidsadviesing, informatie en actie. Ze biedt een overlegplatform voor de leden en treedt in dialoog met andere partners met het oog op een brede ondersteuning, grotere professionalisering en positieve waardering van de sector.